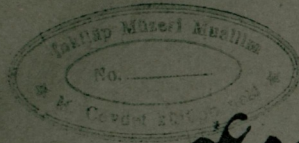


۲۲ اگستوس ۱۹۱۸

صافی : ۵۸

اوجنی جلد



یکی مخصوصه

اوقوف مدہ ایسہ شو محذور وار : « بی بوکسلی »
تغلیبی « بی بی بوکسلی » دہ اولہنی کی « مستغنی »
یعنی « مفعول » و زندہ دکل « مغلانی » و زندہ در
اوحالہ و زن ترتیبی خطائی اولویو دیکٹر . بالکر
چکن ہفتہ دہی مقالہ مدہ کی نک امالسی دوقسزلندن
فورٹونی ایچون الجبوزنہ « روح » امالہ ایدیلہ دیک
تقدیردہ « کی » دن سوکارا باشقہ جہ بر مجہ دہا
لروم اولہنی سولیہ کی زائد کورمشدم . فقط
رفیقہ ترددی اوزرنہ بلکہ سائر لہجہدہ اشتباہی
دعوت ایدر ملاحظہ سلیہ بو تخطائی - ہر نہ قادر
مقالہ موضوع بحث اولان اساس مسئلہ دغورون
دغوریہ تعلقی پوقسہدہ - شصورتلہ توضیحی موافق
بولم . عروض شاعرلی - اگر مشکاتی اقامہ
چاپیہ لرسہ - دائماً بولیہ وزن ضروری خطاریہ
دوشہ بیلیر .

خ . ف .

روحیہ دن و پوسنہ و بلغارستاندہ کی عسایار دن
بالاستغادہ روسیہ ۱۸۵۶ قریم مجاریہ سی لکسی
قرملہک غزلیہ سلاحہ صازلی ، و آکسٹافوس
وبرین معاہدہ سی دینیلن چوزارلی باشقہ زاوردی .
تورکر مستثنا اونی شرطیہ ، کرک اسلام و کرک
خرستیان پوتون اقوام زمان زمان سلاحہ صازیور ،
بر پر عسایار باش کوستر دیوردی .

ملنہ آئندہ یکی برقاون اساسی ایلہ کلن ۱۹۰۸
اخلاقی ، تورکیہدہ یاشیان اوقامک مناسباتی یک
کرکیشمش و دول معظمہ فی وخیم بر فرازی آلتی
اوزرہ کوزدی . قانون اساسی اعلائی یک موت
بر زمان ایچون داخلہ و خارجہ ترک سلاحی
موجب اولدی . فقط برمدت سوکارا جریانہ اسکی
حائی آلدی ؛ پوسنہ نک التناقی ، بلغارستانک اعلان
استقلال و داخلی عسایار ، طرابلس حربی ، بالغالر
جامعہ سی ہپ بربری تغیب ایتدی .

۲ . ایلمنی صفحہ خارجی .

یونن اولکی دورک جاری صفحہ سی بر جوق
تقسیم پروژہ لی صایہق پیرتیشدم . فقط بیلیم من
ایجاب ایدرکہ اون سکرچی عصرہدہ مرکس اولہ
دوشونجور دی . بالخاصہ بووک عالم « نیشکو »
رومایارک اسباب اعتلا و انحطاط لری نامندہ کی اثرندہ
تورکرہ شوسطر لری حصر ایدیور :

« بوکسکی تورک امپراطورانی ، اشانی یوقاری ،
اسکی یونان امپراطورانی درجہ سندن ضعیفتر . فقط
امپراطورانی داہا اوزون مدت پایدار اولہ حق ،
چونکہ ہرمانکی بر حکومت اونی شو واقراضہ
سوقہ قافلیہ حق اولورسہ قاریشندہ دحل اورویانک
اوج تاجار حکومتی بولہ جقدہ » پوسوزل ۱۹ نجی
عصرہدہ بر دستور سیاست شکلہ کیردی . اورویا
موازنہ سی ایچون تورکیہ نک موجودیت و بقای ،
پولیتقہ علنک عقائد اصلیت سندن اولدی . ایانک دفعہ
[مازارن] طرفدن استعمال ایدیلن « اورویا
موازنہ سی » تعبیری برنس [مترجہ] اوزون مدت
بووک بر سرماہہ تشکیل ایتدی .

انکثرہ رجال سیاسیہ سندن پلٹ پیتتدہ عینی
فکرہدہ ایدی « بن ، دیوردی ، تورکیہ نک بقای
انکثرہ ایچون حیات و معات مسئلہ سیدر دیمہ بر
کیسہ ایلہ مناقشہ نازل ایتقم »

شرق مسئلہ سنک برنجی دورہ سندن اک بووک
ویارز عامل ، دین ، ایکنجی دورہدہ فتوحاتجلیق
اولہنی سولیشدم ؛ دودورہدہ اک قوتی حرکت
« ملیت » اولہنی و متریشناک (مشرعت) قاعدہ سی
ایلہ اصل چارپشدینی کورہ جکر :

۱۹ نجی عصرک ایانک سئلہ ندہ ، بروایتہ کورہ
انکیزلرلہ ہندستاندہ چاریشقی امیلیہ ، فرانسر
جمہوری طرفدن یاپیلان مصر و اطلس سفرندن
متولہ برودت یک چاقو زائل اولدی . فرانسیہ حکومتی
ایلہ باب علی آرسندہ ۱۸۰۲ تاریخندہ پارسدہ عقد

علمی تدقیق

شرق مسئلہ سی

[یکن نسخہ دن مایہد]

یونن یونن دن معاہد اعراب ، دورزیلر ، آرانوودلر ،
صربلر ، یونانیلر ، اولاحلر بربر ، زمان زمان عسایار
واختلال ایتدیلر . اسلامار « تجدہ ایستیمز » دیورلر ؛
خرستیانلر دولتک صفندن استفادہ قالیق یورلورلی .

بواحوال قارشوسندہ دولتی ادارہ ایدن رجالک
جسارتی قریلی : ۱۸۳۸ قتلخانہ خطہ مایوتی اعلان
ایتدیلر ؛ « نظیات » نامیلہ شہرت آلان یوینیقہ
تاریخہ برنوع حقوق اساسیہ بیاننامہ سیدر .
نظیاتجیلرک تغیب ایتدیک غایہ شو اولسہ کرک :
« پوتون تبعہ آرسندہ اعلان ایدیلن مساوات
مطلقہ ایلہ ہرکسہ ملیتی اونودہرق عثمانی نامی
آئندہ نک و متحد بر ملت یاراتق » . مع التأسف
نظیاتجیلر آتدیلر ؛ یک اصیلانہ حسابلہ و حصارہ
آجیلن بو بارانک آتہ تورکر دن باشقہ هیچ بر
ملت یازلق ایستمدی . برچوق سلسلارلر یوشقندہ مل
دینہ قارشو بر امانت کورویور ، خرستیانلارہ مل
استقلال دن باشقہ هیچ بر کلمہ ایستیمز
لر دی . اجنی دولترلی آرسندہ رقابت و مدعیات
نظیاتجیلانی پوتون پوتون عقائمہ سوق ایدیور دی .

۱۹ نجی عصرک نصف اخیر تورکیانی داہا
برباد بر حالہ بولدی . تورکیا اورویا دولترلر نک
فوذ و نفوذ دعواریہ بر حرب میدانی اولشدی .
۱۷۵۰ دہ باشلان و بردرلو بیتنک بیلیم مقامات
مبارکہ مسئلہ سنے و برین شکل حل روسیہ نک خوشہ
کیشدیک ایچون ۱۸۵۶ دہ قریم مجاریہ سنے منجر
اولدی . ۱۸۷۵ دہ تحقیق ایدن اتلاس مائیز پوتون
ضعف و مجرمنی اورنہ دودکیہ کی ، بری سونلرک
بر جوقی بو مناسبتلہ علیمہ زہ دوندی . بو حالت

ایدیلن معاہدہ ایلہ فرانسیہ آئندہ پولونان تشکیل
عثمانی اراضی سی اعادہ و امپراطورلکک تقایت
ملکیہ سی تصدیق ایتدیک کی باب عالیہ عہود
عقیدہ فی یکیدن تصدیق ایتدی . و فرانسزلرہ قمرہ کردہ
سیر و سفر حق و بردی ، بو صورتلہ ایک ملکیت
آرسندہ کی ، عثمانی دوستانک ، ناپولیونک امانتی ،
نمودہ یی باشا حادثہ سندن فرانسیہ نک آلمنی و ضعیلرہ
تکرار تکرار پوزولنی اوزرہ ، موقتاً و یکیدن
تأسس ایقش پولونویور دی . ۱۸۰۶ تاریخندہ متفق
روسیہ و آوسٹریا حکومتلری تورکیہ اوزرہ پوروی
یدرک رومانیائی استیلا ایتدیلر . ہر شیدن اول
فرانسہ نک شرقدہ کی نفوذنی خلغہ چایشان انکثرہ ،
فیلسوفی جناتی شلمدن کیچرکہ موقوف اولدق استانبول
اوکندہ کوستردی ایسندہ بای تختک جبریلر بر
مقاومت تقایتی قاریشندہ کیچرکہ مجبور اولدی .
او برطر فرادہ باب عالی ، ناپولیونک سلطانک سلبہ
یازدنی عادتاً نیاز کار مکتوبی اوزرہ ، روس
واوسٹریا لیرلہ چاریشقندہ دوام ایدرکی ، ناپولیونک
۱۸۰۷ دہ « تیلست » دہ روسیہ لیرلہ عقد ایتدیک
معاہدہ نامہ شو کیل ذیل علاوہ ایدیلشدی : « اگر
فرانسہ نک دستکارت روسیہ و تورکیہ آرسندہ دوام
ایدہ جک مذاکرلہ صلحہ منوایت بخش ترنچہ »
ایصال ایدیلہ سرنسہ روسیہ و فرانسیہ حکومتلری
تورکیہ نک اورویادہ کی تشکیل ولایتلری باشلاشق
خصوصندہ اویشہ جقدہر . »

فرانسہ نک توسطی عقائمہ اوغرادی و محاصرات
یکیدن باشلاشق ۱۸۰۹ بکرش معاہدہ سندن قدر
دوام ایتدی ؛ روسیہ بو معاہدہ نک حین عقدلہ
یکدہ غنود و مشکلیشدہ یونندی ؛ چونکہ ناپولیونہ
قارشو بووک بر حربک فرستندہ اولدینی کی اعلان
بیلور دی . داہا ۱۸۱۵ دہ ویاہہ معاہدہ سی
یاپیلرکی روسیہ حکومتی تورکیہ نک امور داخلہ سنے
مداخلہ ایتک حقی حقوق دول احکامی آرسندہ
قودورمق ایستمشدی . فقط دولترک تضاد منافی
بو آرزونک بر تشت ماہیتندن ایلیر کچسٹہ مانع
اولدی .

دیپلوماتی تاریخنک اک بووک وقایعندن بری دہ
ینہ ۱۸۱۵ دہ عقد ایدیلن « اتفاق مقدس » دز .
تغیب ایتدیک غایہ سیاست ، اسمی قدر دینی اولشدن ،
شبہ یوق ، جوق اوزاردی . فی الواقع شرورانی
حقق کی بو اتفاق مقدس عاقدلری اوامر سیاویدہ
باشقہ دستور سیاست طابق ایستہ میورلور دی . فقط
یو اوامر سیاویدن اولر یالکر شونی آکلایور دیلر ؛
پوتون اہالینک منسوب اولدقاری حکمدار و برنلرہ
بلاقد و شرط اطاعت ایتلری . بناء علیہ اتفاق مقدس
اہالین کلجک ہر نوع عصیانک اوکندہ کیچرکہ
و لغاوت مقابلہدہ پولونویلیک ایچون تاجدارلر
طرفدن یاپیلش بر تسائد جمعی ایدی و آوسٹریا
باش وکیلی مترنچک دماغیلہ ایشلہن بو اتفاق چار
آکساندرک بانی آلتندن چییور دی . و بو نامیستلہ

مترشح بودن درایت و اهلیتی صرف ایده رک فرانسه
اختلال گیرند چنان اختلال کارل فکری یک
و تعمیم اینک امپله او رتبه ادنی دستور سیاست
شوله ج خلاصه اولونه بیلر ! « بونون تبعه
متوعلرینه ، نرده اولورسه اولسون بر اطاعت
مطلقه کوسترمه مجبوردر . چونکه ملت دکل ،
مشروعیت نظریه می دوشربدر . بوندن ماعدا بونون
هیچ بر حکومت نجرد و انفراد حالتد باشایاسر .
منافع عمومی تکمیل حکومتلری بکدیکرینه ربط
اتش و بونون حکومتلر جعینی وجوده کتیرمشدر .
بونلر ندره برسی داخنده ظهور این عسایر و اختلال
دیگرلری به اغراض ، و بالذنبه ، و این حکومتلر
ایچون مشرورع بر مداخله حق نکون ایدر . »
مترشح بر نظریه سی فرانسه اختلال کیرنیک دنیاه
سردیکی اختلال انکیز فکرله قارش حقن بر علاج
اولدق کوستریوردی . بو نظریه اوزون مدت
باب عالی نك ایشنه یارادی و او بر حکومتلرله حدت
ایدن سالدله آوستریا کدوسطی تردسیر قبول ایدتی .
داخلی تشکلاتی اعتبارله وسطی اروپا کدوتورکیه سی
اولان آوستریا حکومتی ده بو نظریه سه ان هرزمان
صادق قالدی و باب عالی کد عسایرلی قهر و تدمیر
ایستی بی بر کوزله کوردی .

سکر اون سنده بری دوام ایدن یونان اختلالی
معلوم اولان « ناورین » حادثه سندن سوکرا ۱۸۲۷
تورک روس حرب و ۱۸۴۹ ده ادرنه معاهده سه
منجر اولدی . باب عالی بو معاهده ایلر حسم بر تضیمینات
حربه اعطاسنه ، افلاق و بغداد بکلکاری قانون
اساسیلر نك کندی علیه تبذیله ، طونه اغترلری
ایله برچوق مستحکم موقرلرک روسیه ترک ، یونان
استقلال طابعه موقت ایدیوردی . موره اختلال
مناسبتیه باب عالی سیاستی ترویج اتش اولان انکتره
حکومت ایشک سورک دیکر کدیکل کورونجه
یونانلیر طرفه یکدی ، چونکه بکی ناسس ایدنه
اولان یونان حکومتک روسیه دن زیاده انکتره
قارش متدار قالسی ایسته یوردی .

مصدردکی باشای طرفدن ۱۸۳۲ و ۱۸۳۹ ده
مغلوب ایدین باب عالی دول معظله نك مداخله و معاونتی
طلب ایدتی . روسیه حکومتی درحال شباب ایدتی .
چونکه اولاکه نه وضع غنائی حکومت برنده جم
علی نك ریاستی آلتنده قونلی و یکی بر حکومتک ناسی
اختلال اندیشه ایدیوردی . نایا ادرنه معاهده سندن
بری روسیه غنائی حکومتی کندی عجمی نظریه
باقعه باشلادشدی . تورکیه و تورکدن زیاده سلطان
عمودک شخصی حایه ایچون کوندردیکی عسکر
دوولان ناسی آتیق ۱۸۳۳ ده « خنکار اسکله سی
معاهده سی » نامیه مشهور و تبذیه یواردقندن سوکرا
کری چکدی . کویا بو ، داخلی و خارجی تکمیل
دوستانلر قارش بایلش بر اتفاق معاهده نامه سی ایدی ؟
فقط حقیقت ده غنائی حکومتی روسیه کد زیر قوسه
کیرمک خصوصند بکی بر خطوه دها آتیوردی .

چونکه روسیه ، هرچه اندر اولایان ، هر هانگی
بر اختلال وسیله سیله تورکیه عسکر کوندردک
سلاحی ایدیشدی . بونک مقابلده باب عالی یوزلری
روسیه دوشنلرینه قارش قیامتی وعد ایدشدی .
کیزلی عقد ایدین بو معاهده جابوق شایع اولدی ؟
ویونون دولتری اغضب ایدتی . آوستریا حکومتی ،
معدلی پاشا لک اکیچی غلبه سی اوزرینه ، روسیه ک
تورکیه لوزر نده یواش یواش ناسه باشلایان حایه
حق بونون دولترلرک آینه ویرمک اوزره بر قونفرانس
عقدنی تکلیف ایدتی ، فقط فرانسه حکومتی دها
زیاده محمد علی طرفی طونق ایستدیک ایچون رد
ایدتی . فرانسه ک شرقده چوغالان نفوذی فیرقی
ایستین انکتره فرصتی قاجیمق ایستمدی . بر طرفدن
فرانسه ی اویالارکن دیکر طرفدن اطرافه روسیه ،
پروسیا آوستریا حکومتلری طویلایره مشهور
۱۵ نوز معاهده سی عقد ایدتی و فرانسه ی یالکز
برافتی . بو معاهده ایلر دولترلر تورکیه نك تأمیت
ملکیه سه رعایت ایدم جکارنی یوزلرلر مسئله سی
مشترک حایه لری آله قلمری تعهد ایدیوردلری
انسان بو سوزلر برده حقیقته باقیه غریب و مقابل
بر استیزان باشقه بر شی کورمیدور .

چوقدن بری فو نجا بیلن ، حتی لیبرال حکومتلر
مالک مللر نر نده بیله مکمل بر اخراجات اتمه سی
اولشدی ، جزایر و یونانستان غیب ایدیشدی ، سی
مشغل بر حیات باشاوردی . افلاق و بغداد اوزر نده
روسیه حقیقی بر حاکمیت اجرا ایدیوردی ، بوسنه
عان عان آوستریا ک آینه کپشیدی ، صربستان ،
قره طاغ ، آرتاودولتی اسمدن باشقه برشیه باب عالی
هر یول دکلدر ، بونکله برابر اعتراف اینک انجاب
ایدرک مصر مسئله سی ، فرانسه ک عقدنه رغما ،
دولترلر مداخله و تقصیلله دولت عثمانیه ک لهنه
حل ایدیلدی . ۱۸۴۸ ده آوستریا اختلالی خبرلی
اطرافه بایلیر یاساساز افلاق و بغداد اهالی سه
بکارینه قارش سلاحه ساریلدیر . باب عالی بر طرفدن
عسایان کورن عسکرلری اعزام ایدرک ، اختلال
فکری بری باصردیق بهانه سیله ، روس اوزدولتر نك
حدودک ایچری کیردکاری خبری آلدی ؟ تورکیه
ایلری کیتکه جسارت ایدمدی ، ۱۸۴۹ ده
امضالادینی باطله لثانی معاهده سیله حرک اوکته
کپه ییدلی . فقط آرتق روسیه ، افلاق و بغداد
اوزر نده تورکیه دن زیاده حقوق صاحبی اولویوردی .

بو تاریخلرده روسیه تورکیه ده اصلاحات دوشری
جدی خطوله آلقه باشلادینی کوردی . وهریه
مال اولورسه اولسون بونک اوکته کچیک ، وبرکون
میراثه قونجغه شبه ایدتی تورکیه ی ضعیف
دوشورمک ایچون برکه وبرکه دها سلاحه
ساریلق لزومی حس ایدیوردی . وسیله حرب
ایچون انجاب ایدن بایلرلر کچوقدی . فقط بونده
ایلری آندینی بهانه کندیسی ایچون ده تپیکله ایدی ؟
مقامات مبارک مسئله سی .

دیپلوماتی ، حرک اوکته کچیک ایچون سورک
بر غیرت کوسترمک ایستدی ؛ فقط تورک فیلسوف
سنوبده روس فیلسوف طرفدن آتسزین بقلسی
حرک اشتعاله بادی اولدی . اولان انکتره فرانسه
۱۸۵۵ استانبول معاهده سیله تورکیه ایلر کدیلدر ،
برمدت سوکرا او زمانک ایتالیایه ده اولرله اتفاق
تأمین و تورکیه نك تأمیت ملکیه و حاکمیت داخله سی
ایندی ایدتی بر سلاطه اقداینه قدر سلاح قونله
تورکیه ی یاردم ایتمی تعهد ایدیلر . نه اولار ندره
ویانه ده آوستریا ، انکتره ، پروسیا ، فرانسه ،
ایتالیا حکومتلری طرفدن امضالانان معاهده ۱۸۵۶
پارس قونفره سنک اساسلری حاضر لاش اولتی
اعتبارله فوق العاده مهملر . ۱۸۵۶ ده مغلوب
روسیه کده ککری ایلر تورکیه ک انکتره فرانسه ،
پروسیا ، آوستریا و ایتالیا ایلچلری بر شندیلر .
هر نه قدر دول معظله تورکیه نك امورد داخله سه
مداخله ایتیمک اساسی قبول ایدتی ایسه ده معاهده
قطعیه نك امضالاسنی باب عالی تأمیناتک صدورینه
تعلق ایدشدی . نهایت طلب ایدین تأمیناتی محتوی
خطوطنوردلر کله تبلیغ اولوندی . پارس معاهده سنک
۹ نجی مادسی بو خطوطنوردلر سنداغذ و قیمت عالی سه
تقدیر ایدیور ، عینی ماده « نه سلاطانه تبعه
آرشدنک مناسبتیه ندره تورکیه ک ادره ادا کدینه
دولترلر طرفدن نهجتمه ماده منفردا مداخله ایدیلر کجکی
تقریر ایدیوردی .

۷ نجی ماده دولک تأمیت ملکیه سی یکدن
تصدیق ایدیور ، اوکا « واقع اولدق هر نجاوزک
بر آروپا مسئله سی نقل ایدیلر کجکی » قید ایدیوردی .
بوندن ماعدا مذکور پارس معاهده سه قره دکری
بی طرف رجاله افراق ایدیور ، وطونه اوزر نده ک
سیرسائن مسئله سی بین الملل برهینه تودیع ایدیور ،
وطونه ایتالیری باب عالی نك حایه سنده بر ایدیوردی .
ایشه پارس معاهده سنک باشلوجه احکامی ،
۱۹ نجی عصرده تورکیه ایلک دمه اولدق اراضی
ترک انکسزین بر معاهده امضالافه موقی اولویوردی .
بوندن ماعدا ۱۸۵۰ وانه قونفره سنده کد کدینه سنده
رد ایدین موقی ، پارس معاهده سیله استصاه موقی
اولویور و بو سورله آروپا دول معظله سی عداوته
داخل اولدق حقوق دولین استفاده حق اکتساب
ایدیوردی . فضل اولدق تورکیه نك تأمیت ملکیه سی
مسئله سی آروپا حقوق عمومی سی احکامندن عد
ایدیور ، روس قردر کز فیلسوفک تحریک کدینه
ایق بر استقبال تأمین ایدیوردی . بناء علیه پارس
معاهده سندن ک زیاده « تورکیه مستفید اولدق
چقیوردی .

بو تاریخدن (۱۸۷۰) ده قدر دولترلر باب عالی ک
مناسبتی شوله ج خلاصه اولونه بیلر : دولترلر شو
ویا بو وقعه اشناسنده شو یا بولات ویا ملت ایچون
اصلاحات طلب ایدرلر ... باب عالی بوطولری عمومی
بر اصلاحات پروغرامی ایلر قارشیلار . بو معاده

حېكايە

يېقىق ئامىنە

[۱۸۹۱-يىلى ئىخچىن مەيدان (سوك)]

— ۵ —

ايرىسى كۈن كۈرىش سىرور ئۇنى قۇيۇپچى
 اوغرايدى، اوگون ئېشىك ئۈزۈرە ساۋاتى بىرلەشكەن
 ايسالارلادى، سۈكۈرە چارنى دىكان دىكان دولاشىدى،
 پىشە پاپايىلى، قوجامان داللى ئىچە بىرقاشىدىن دوقۇز
 اندازە ئاتىرىلىك، اورادە قىستۇنلىق دىرلەردى، پىراچ
 غاز بولمەسى آلدى، بىرآزدە ئوالە دۈزدى، بۇنلار ك
 ھىسنى اىكى چىقىن ياپەرق اقشام قارالغىندە ئامىنەك
 اۈشە كۈتۈردى.

قايى چالدىنى وقت قادىن چوقىدىن اوپومىشىدى
 بىردولە دوپوراينوردى؛ كرى دۈنەك دىكلەي،
 آلى كرالقلاردىن سۈقۇرق مائىدانى چۈيرىدى، آچىدى،
 باغچە كىرىدى، جامە اوللا ئىفەككە ئىفەككە ووردى؛
 ايشىتىرمەيدى، سۈكۈرە پارماقلىرىنىك تىرسىلە سىرت
 سىرت، بىرآز بۇرقە كىي اوپىدىرى. ئامىنە! اوكم؟
 نەئىستىرسك؟ دىيە سورۇپوردى. بىرىكىنىش،
 سىرور، آل شونلرى... دىيۈردى. فقط قادىن
 بىشقە بىشقە آخىلار طرفىدىن سىق سىق اوپايدىن بىرلە
 آلىشىق اولدىنىدىن وقاقاشىدە بىرىنە قارىشىش
 چوق ارىكك اسىردى دولاشىدىن بىردىن كىلەك كىم
 اولدىنىق نىزەدە بولدىنى خاطرلىمىيور، حالاسىروى
 طامىنەمىيوردى. نىھىت آكلادى، قايى ئاچقە جىسارت
 ايدىمەرك پىچىرىق سوردى. دىشارىدە چوق سىلە بىزى
 بىر كىچىككە، بۈكسك داغ كىچىكلىك دۈرغۇن،
 حىضۇرلىك بىلەننى واردى. اودانك اوبوقونك قارالغىندىن
 چىقان ئامىنە باغچە عادتا سىحاب آلاچىسى اىچىدە
 كىندىككە آچىلار كى كۈرۈنۈپ، كىندىككە قىيىدى
 كۈشەنى، سىرور ك بۇزنى دىھا آنى سە چۈردى.

اورادە، قوشۇلۇرە دوپورماق اىچون قىصىل
 قىصىل قوشۇشقا باشلايدى. نەسورر اچرى كىرىك
 آرزۈسى كۈستىيور، نەدە اوپرى كەلسى تىكلەپ
 ايدىيوردى. چىقىنلار ئىچىردىن اوزانچە ئامىنە شاشا.
 لادى، سۈنچىلى بىرسىلە: «ئەيە مەعرف ايتىك آقرا»
 دىيەسۈلەلەدى. او، بولە سۈنچىلىك زىمان ارىككاردە
 طىبق قادىنلەر قوشۇشور كى «آقرا! دىيە خطاب
 ايدىردى. ئىمون، فقط سىجىنكارلادى: «پارەك
 ئۆكەشكەن سىن... ئەلوار بونلار اىچىدە...» دىيە
 ھەم فەسلە مەصرفە طرفدار اولمايدىنى آكلاتىيور، ھەمدە
 چوق ئىمون اولدىنىق، سىراقىدىن چانلادىقنى كۈستى.
 ئىيۈردى: سىرور: «قاچ غۇرشاق ايتىشكە...» دى،
 قوشان! دىيە جواب بىرىدۇرى.

ئىچىردە اىچىرى سىلە بىزى كىچىككە كىكىن سۈتۈق
 دولوپوردى. بىرآزلىق سۈزىنىدى، كۈكەمكى سىلە بىزى
 كى بونلار كەدە كۈزلى قارالغىك اىچىدە كىكىن وعارىق
 بىر ايدىنلەك بىرلە ايشيور، بىر بىرلەندىن آلا سىلەرلە يانىيوردى

ايتىدى. فقط آردەقندە روسلارلە ئۆزىكەر ۱۸۷۸
 آياستافانوس مەھەدەسى امضالادىلار كە، بۇ مەقدەت
 سىلەدەك شىراطلار آغىرلاشدىمۇ قى دولنلار كەدەم
 خىشوندىنى بىر آرز دىھا آرتىرمىشى. بۇ ھالار
 پۈتۈن دولنلرى بىلەن قونقرەستە سوقى ايتىدى.
 كۈچۈك وعلاقادار ھۆكۈمىلەر قونقرەيە رسماً قبول
 ايدىلەيدىلەرسە غەير رەسمى دىكلەر بولۇندىرمەلەرنە
 مەسادە ايدىلدى.

آياستافانوس مەھەدەسى بىرنە قائم اولان بوشىيور
 بىلەن مەھەدەسى ئۆزىكەر اىچون شايان ئىدكار بىر
 مەقتە تەمىن ايتىكىزىن روسىنەك شىرنە وآستىر.
 يانك قائدەسە ۱۸۷۸ دە عقد اولۇندى. ايتىدە
 ھۆكۈمى بىر طرفدىن روسىيە ايلە بىر آتلاقنامە امضا
 ايدىركىن دىكىر طرفدىن ساختە وعدىلەر تۈركىيەك
 قىزىش آسەسى قۇياپوردى. آلمانىيا آۋستىرىيەك
 دوستلىق، فرانسەدە كۈچۈك ھۆكۈمىلەر كىشىلىكىنى
 قازاندى. پۈتۈن بونلاردىن مەدا تىسالىيا قىطەسى
 بىر طرفتە مەككە، بۇناستەنە بىرلەدى؛ ولایاتلار شىرقىيە
 ولایاتلار شىرقىيە و كرىد اىچون بىر صىرە اصلاحات
 مادەلرى علاوه اولۇندى.

بعض رەزىرلەر بۇ ھەربىيەك مەلىكەت وىلەك سەفەلەرنىك
 مىشروپىتىدىن قورۇتۇق اىچون، سىلطانك سىرايندە
 حل فەصل ايدىلەيلى سۈيلىۈرلەر، بىكە شايان اغەيد
 اولمايان شو رواجى سۈلەيدىن كەچمەيچىك.

بۇ سۈرەتلە تۈركىيەك ھىسابى اوزون زىمان اىچون
 كۈرۈلش اولدى. بۇ تارىخىدىن اعتىباراً بىكى بىكى
 جىيانلار، اتقارلار، اشلانلار باشلايدى. باشىدىن ۱۹۰۰
 ماچۇرىيە فلاكتى كىچىرەن روسىيە سارلىقە جىق پارلىرى
 دوشونۇپوردى. فقط فاسلە زىمان اشاسىدە طىراقلىق
 كافى درجەدە پۈشمىش بولان بالغان ھۆكۈمىلرى
 بولە دوشونۇپوردى، اولنلر اىچون ھەربى
 توسىمى ھىدۈك يىكانە واسەلىسى ايدى. ھەربى
 مەيدانلارنى باشلايان ايشىلرى بىنە سىلاھلە حل ايتىك
 لازىمدى، بۈسە ھەسك الحاقى، بىلغار استىقلال
 ايتالىيا ھىرىدىن سۈكرا كەدە اىي آكلەشەلەمەيان بىر
 قانۇن اساسى ايلە اشلال واخلان دورەلرى ياشايان
 تۈركىيەدىن سۈك پارچەلەرى قۇبارىق لازىمدى؛ بۈيۈدە
 بالقانلار ھەربى ياپىدى. آۋروپانك پىك غەدار وىظام
 سىياسىي اوكنەدە ياپىلان اىكى مەھەدە تۈركىيەنى ھان
 ھان آۋرۇپادىن طىشايە بى آندى. او طۇرۇدەك بۇ
 قەدىرى، ئەحق، ئە عدالت، ئە ھوقۇق دول وحقى
 نەدە اونلار كى ضرورت دىكلەرى ئى مەسادە بولەيدىلەرى.
 بۇ، ئۆزىكەر، قۇتلە ئىجھاز اولمايان ھەرقاچ قاچ پارە
 ايدىلەيچىكى خەقدە وىرىشك سۈك وىك بىلە بىرلە بىر
 درس اولدى.

ايشتە جىھان ھەربىك بولدىنى تۈركىيە، ايشتە شىرق
 مىللەتنىك خارىق سەفەسى.

[مەيدەلدار]

محمد شىكرى

قالغان بىر سىياسەت ايدى، اكر ھەربى بىر اصلاحات
 بولە كىرەيلىسەيدى. چۈنكە اۋروپا ھەممى بىر
 اصلاحات ايسەيور، فقط بابا ئالىك ھەممى اصلاحات
 جۈاى قارشىستەنە سۈكۈتە جىبورقايلىور، بۈسۈر تەلدە
 ھەممى اصلاحات وىداخلە تەلىكەسەنك اوكنە
 كىيلىيوردى. فقط ۱۸۷۵ افلاسى وىنە او تارىخىدەك
 بۈسە بولغارىستان اخلالارى بابا ئالىك تەكىل
 ھەربىي اوزىنە آندى.

اولا اوچ ايمپراطور: روسىيە، آۋستىرىيە، آلمانىيا
 مىشرك بىر تەمە قىلە ھەرق ايسىندىكارى اصلاحاتى
 بىكان بىكان نەدە ايتىدىلەر، واپىر دولنلر كى موافقىلرى
 استىمال ايتىدىن سۈكرا بابا ئالىيە كۈندەيدىلەر.
 بابا ئالى دالما اسكى جۈايلە قارشىلاپوردى؛ اصلاحات
 ھەممىيە بونك اوزىنە دول مەظلى بىلەن «مەمورانوم» ي
 نامى آلان ئولمەق بابا ئالىيە كۈندەيدىلەر. مەمەدى
 وىمتاۋر كاز بىر سىيا طاشىيان بۇ ئولمەق تۈركىيە
 تىلەك اىكتارە موافقت ايتىمەك بابا ئالى تىزدەندە رسماً
 تەشەببۇس بولۇندى ايسەدە كىرتار اولدى.

دىكىر طرفدىن اخلال زىمىن قىزايىيور، بىلغارىستان
 سىرىستان و قەردەك بىر بىر آيلاق تەقلى كۈرۈر.
 لۈپۈردى. اوزمان اىكتارەنى اداره ايدىن مەافىلەكارلەر،
 عاصىلر لەنە و تۈرك ھەربىي غەلبە ياپىلان مەھش
 پروپاگاندا قارشىستەنە تىردىل خەتلەر آتقە جىبور
 قايلىور، و تۈركىيەنى اسكىسى كى طوغقە جىسارت
 ايدەيوردى.

بونك اوزىنە روسىيە بابا ئالىيە بىر اولناتوم
 كۈندەيدى. بابا ئالى دىھا ايلرى كىنەك جىسارت
 ايتىمەك روسىيەك طىللىرى قبول ايتىك ايسىندى.
 فقط اىكتارە دىخال اوزىنە آندى، بابا ئالى ايلە
 دول مەظلى آرەستەنە مىكۈن مىسالى حل اىچون
 استىنا بولە بىر قونقرە راسل غەقىنى قبول ايتىدىرى.

بىر طرفدىن دول مەظلى و بابا ئالى ھەربىلرى
 استىنا بول قونقرە راسلەندە مىسالى توفىق ايدىركىن دىكىر
 طرفدىن بابا ئالى قىلە آندىنى قانۇن اساسى؛ بىردىن
 بىرە اعلان و ھەربىلەر بىر صلح مەھەدەسى امضالە.

يۈيۈردى. چۈنكە بابا ئالى قاچە مال اولۇرسە
 اولسون بىر اچنى مەداخلەستىدىن قورۇتۇق ايسە.
 يۈيۈردى. بۇ طىز مەغالبە دول مەظلىنى خوششود

ايدەك بىرە امضالە ايتىدى. روسىيە ھۆكۈمى
 اىكتار ھەممىيەك مەسادەستىدىن دۈغان سۈكۈرە قىست
 قايىرماق اىچون اعلان ھەربى ايتىدى. و غالب
 كەلدى. اوللا ھۆكۈمىت اوزىتەدە بىر مەتارەك و مەقدەت
 سىلە مەدا دىكلەر كە ايشتە باشلىچە مەوادى: ۱-
 رومانىيانك استىقلال، ۲- قە طالغك توسىم
 ھەمدى، ۳- بىلغارىستان بۈسە ھەسك ايتالىلەرنە
 طىرقىچە قىرلاشقىر بىلە جىق بىر ئىختارىت اداره.
 ۴- تەمىنات ھەربىيە.

بۇ مەقدەت سىلە دول مەظلىنى خوششود
 ايتەدى. واپىلەر باشقە بىر چارە ئىختارىستە سۈق